

STRADALI U NOVOM SADU

SARA FIRIĆ (2018-2024)
VALENTINA FIRIĆ (2014-2024)

DŽORĐE FIRIĆ (1971-2024)

MILICA ADAMOVIĆ (2008-2024)

NEMANJA KOMAR (2007-2024)

ANĐELA RUMAN (2004-2024)
MILOŠ MIŠAVLJEVIĆ (2003-2024)

SANJA ARBUTINA ĆIRIĆ (1989-2024)

GORANKA RACA (1966-2024)

MILEVA KARANOVIĆ (1948-2024)

ĐURO ŠVONJA (1947-2024)

VASKO SAZDOVSKI (1979-2024)

VUKAŠIN RAKOVIĆ (1955-2024)

STEFAN HRKA (1997-2024)

Anja Radonjić
(2000-2024)

ZAHTJEVI:

1. OSTAVKA PREDSEDNIKA VLADE SRBIJE, MILOŠA VUČEVIĆA
OSTAVKA MINISTRA GRAĐEVINE, GORANA VESICA
OSTAVKA GRADONAČELNIKA NOVOG SADA, MILANA ĐURIĆA.
2. HITNO HAPŠENJE, PROCESUIRANJE I KAŽNJAVANJE ODGOVORNIH.
3. UVID JAVNOSTI I STRUKE U KOMPLETAN UGOVOR I DOKUMENTACIJU KOJA JE VEZANA ZA SVE PROJEKTE KOJI SU PROGLAŠENI OD NACIONALNOG ZNAČAJA.

"Dok ovo pišem, visoko civilizovana ljudska bića preleću iznad moje glave, pokušavajući da me ubiju. Oni ne osećaju nikakvo neprijateljstvo prema meni lično, kao ni ja prema njima. Oni samo **«vrše svoju dužnost»**... Većina njih, u to ne sumnjam, dobrodušni su ljudi koji poštuju zakon, i koji u privatnom životu ne bi nikoga ubili ni u snu. S druge strane, ako neki od njih uspe da me preciznim pogotkom raznese na komade, to mu sigurno neće kvariti san."

George Orwell

DA LI VERUJEŠ MENI... ILI MISLIŠ SVOJOM GLAVOM?

Poslušnost i pokoravanje autoritetu

DVA SHVATANJA POSLUŠNOSTI

- Poslušnost kao momenat u razvoju (Pijaže, Kolberg, From)
- Poslušnost kao pokretač ponašanja (Marej, McDougal, Milgram)

PIJAŽE I KOLBERG

Poslušnost autoritetu jeste normalan deo razvoja jedinke i to u procesu stvaranja moralne svesti

HETERONOMNA moralnost se zasniva na proceni moralnog čina na osnovu kazni i nagrada, odnosno slušanja autoriteta (roditelja, učitelja i sl.)

AUTONOMNA moralnost se zasniva na interakciji sa drugima (napuštanje egocentričnosti) i moralnost se određuje na osnovu unutrašnjih normi, a ne više stava autoriteta

ZAŠTO POSLUŠNOST?

- Dete u početku ima bar jedan autoritet kojeg bespogovorno sluša
- Ulaskom u adolescenciju veza između deteta i autoriteta slabi i najčešće se prekida
- U tom trenutku osoba ima dva izbora (From)
 - ✓ “pozitivna sloboda” – spontano povezivanje sa svetom preko ljubavi, samostalnosti, individualnosti
 - ✓ “bekstvo od slobode” – traženje novog autoriteta, nekog ko će nas i dalje voditi, gubljenje individualnosti

STENLI MILGRAM

Ekperimenti sprovedeni 1960tih na Univerzitetu u Yale-u

Pokušaj da se razbiju predrasude da je nacizam i sve njegove posledice bio moguć samo u ekstremno autoritarnom društvu kakva je bila Nemačka 30-ih godina dvadesetog veka

Eksperiment sproveden na dobrovoljcima koji su bili za to plaćeni i koji su odabrani na osnovu svojih profesija, pola i uzrasta

Ukupan broj ispitanika bio je preko 300

- ✓ Jedan naivan subjekt koji je u stvari učitelj
- ✓ “Učenik” je saradnik eksperimentatora koji u ovoj situaciji (ali dakle samo u ovoj situaciji, ne generalno) predstavlja autoritet koji određuje šta će se i kako raditi
- ✓ Zadatak je naizgled jednostavan-učeniku učitelj čita neke reči a njegov zadatak je da spari dve koje su mu ranije date
- ✓ Ako odgovori tačno, ne događa se ništa. Međutim, ako pogreši, učitelj mu zadaje elektrošok
- ✓ Jačina elektrošoka raste sa svakim netačnim odgovorom i počinje sa 15 da bi završila sa 450 volti preko 30 različitih podeoka
- ✓ Negde na 75 volti počinju žalbe učenika koji na 150 volti odbija da dalje učestvuje u eksperimentu, a preko 300 volti više ni ne odgovara (što se u eksperimentu smatra kao da je pogrešno odgovorio i nastavlja se sa davanjem šokova)
- ✓ U svakom trenutku učitelj je svestan snage elektrošoka koji daje i čak se traži od njega da glasno izgovara nivo koji daje učeniku
- ✓ Uloga autoriteta (eksperimentatora) jeste da podstiče učitelja da ide dalje. Podstreci su imali četiri stupnja (od samo zahteva da se nastavi, pa do insistiranja-«nemate drugog izbora, *morate* nastaviti»). Ovi podsticaji su se davali kad kod učitelj pokaže nećkanje. Eksperiment je bio završen kada je dva puta data najveća vrednost elektrošoka (450V) ili kada je učitelj i nakon podsticaja odbija da nastavi sa eksperimentom.

REZULTATI

1. nema ni vizuelnog ni glasovnog kontakta sa učenicom (osim paničnog lupanja na zid kada «šokovi» pređu 300 volti) 65% ispitanika spremno je da ide do kraja, dakle praktično «ubije» učenika zato što loše pamti. Prosečan šok u tom slučaju je preko 400V. Nijedan ispitanik nije dao šok manji od 300V.
 2. postoji glasovni fdbek, 62.5% ispitanika ide do kraja.
 3. učenik i učitelj u istoj sobi, taj procenat i dalje pada na 40%
 4. učitelj i fizički mora da stavi učeniku ruku na generator struje i da tek onda pusti elektrošok, opet je 30% ispitanika bilo spremno da ide do kraja
- Neposlušnost ni u jednom slučaju nije prelazila 70%

OBJAŠNJENJA

Urođena agresivnost? - ispitanici gotovo bez izuzetka bili u užasnom konfliktu između moralnih normi i zahteva autoriteta što se i manifestovalo negodovanjem, drhtanjem, anksioznošću, pa čak i neodobravanjem i protestom

Odustajanje od eksperimenta ili obmanjivanje eksperimentatora - eksperimentator nije u sobi - ispitanici su mnogo lakše i brže iskazivali svoju neposlušnost, pa čak i lagali eksperimentatora o jačini šoka koji daju učeniku

sami ispitanici biraju jačinu šoka koji će dati učeniku, taj šok najčešće nije bio ni toliko jak da se učenik počne buniti, a samo dva učitelja su dali šok nakon žestokog protivljenja učenika (koje dolazi nakon 150V)

ODGOVORNOST

- Čitava Milgramova teorija upravo se zasniva na podeli odgovornosti
- Ako ispitanik ima nekog iznad (eksperimentator) gotovo svu odgovornost svaljuje na njega. Sebe ne smatra odgovornim iako on sam ubija čoveka, a ne eksperimentator
- «pa šta i da je (učenik) umro? Ja sam svoj posao obavio!»
- Akcenat se ne stavlja na moralnost, već na poslušnost. Ne oseća se stid zbog nanošenja bola, već zbog želje da se prekine sa eksperimentom, a da autoritet zahteva da se nastavi
- kod «neposlušnih», odnosno onih koji su eksperiment samovoljni prekinuli i pored zahteva autoriteta, odgovornost za svoje ponašanje gotovo isključivo pripisivali sebi
- Poslušni su išli tako daleko da su neretko krivicu svaljivali i na učenika koji «nije dobro učio» ili je prosto rečeno «bio glup»

Osoba koja ulazi u sistem autoriteta sebe ne posmatra više kao nekog koji dela na osnovu sopstvenih misli, sopstvenih želja i htenja, dakle autonomno, već kao instrument za izvršavanje tuđih želja. Kao šraf na mašini. Ovo Milgram naziva instrumentalnim stanjem, koje je u suprotnosti sa autonomijom – stanjem u kome čovek smatra da dela sam za sebe.

ZIMBARDO PRISON STUDY (1972)

- Eksperiment sproveden na Univerzitetu Stanford (SAD)
- Dobrovoljci (10 zatvorenika i 11 stražara) smešteni u improvizovani zatvor sa svim pravilima pravog zatvora
- Prva odustajanja već posle 36 sati
- Najbolje adaptirani bili su najautoritarniji
- Deindividuacija – individualni identitet zamenjuje grupnim
- Eksperiment prekinut posle šest dana

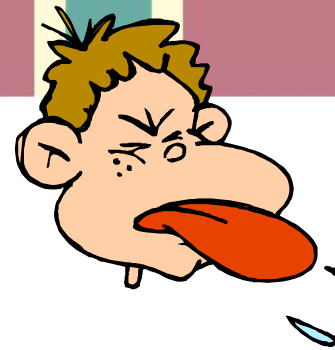
- Milgram 2009

ZAŠTO (NE) BITI POSLUŠAN?

- Hobs - bolje je izvršiti nemoralan čin koji naređuje autoritet nego uzdrmati strukturu tog istog autoriteta odbijajući naređenje
- Anri Valoa - Najvažnije za opstanak cele nacije nisu razum i sloboda, već čvrstina i prisila
- *Evo ga, dakle, konačno večno pravilo života, onakvo kakvo nam se pojavljuje u svojoj potpunosti: **poštovati autoritet, raditi i moliti se***

- From - Prava sloboda jeste ona koja oslobađa od bilo kakvog autoriteta i kod koje je htenje i želja pojedinca ono što ga tera napred, a ne želja njegovog pretpostavljenog
- Pijaže i Kolberg - razvoj moralne svesti mora ići od poštovanja autoriteta do stvaranja svojih internalizovanih pravila
- Učiti dece od malih nogu gde je granica poslušnosti i kada je moralno neophodno i nadasve humano reći NE, pa makar i ako to NE bude upućeno roditeljima i nastavnicima

A GDE SMO MI?

- Kazna za učenicu Karlovačke gimnazije: **Izbačena** zbog slika na "Instagramu"
- "Beše ovako pre dvadesetak godina: Oni đaci kojima je nekim slučajem padalo na pamet da se neprimereno ponašaju, **dobili bi po neku učiteljsku packu**. Zato nije bilo ni vršnjačkog nasilja, **ni nepoštovanja bilo koga ili čega**. U porodici su se vrednovalе iste stvari. "
- "Decu treba tući ali **ne da im se lome kosti** ili ne znam šta. Po koja vaspitna nikome nije naškodila a mnoge je opametila. Pa zar je moguće da vi mislite da sa detetom možeš da sedneš i razgovaraš **normalno**, zrelo i na istom nivou kao sa odraslom osobom? **Deca su bezobrazna** i znaju da koriste sve što mogu u svoju korist"
- "Roditelj mora da uspostavi hijerarhijski odnos, da roditelj i dete nisu na istom nivou kao što se predlaže u zakonu, nego da je **roditelj autoritet** i da dete mora da se nauči, da se **podredi roditelju** u nekim situacijama koje su važne i možda opasne za dete ili veoma važno za njegov dalji razvoj,,
- U tom slučaju telesna kazna jeste jedini način za **uspostavu konačnog autoriteta** roditelja i pristajanje deteta na **podređenu poziciju**.

SNIMAK KAKO UČENICI MALTRETIRAJU PROFESORKU U TRSTENIKU KRUŽI MREŽAMA - KO JE KRIV ZA NASILJE?

- Oduzeli ste profesorima autoritet, eto gde se pogresilo! U moje vreme nisi smeo da pisnes inace **dobijes kredu ili kisobran u glavu**. Izbace te sa casa, kao poslednjeg kriminalca. Nekad su deca imala sasvest i sramotu, sad toga nema, kao pusteni sa lanca.
- Vratiti staro skolstvo kada je bilo postovanja nastavnika. **Pec po rukama, pa kada roditelj vidi crvene dlanove, da dodatno kazni dete.**
- Izbaciti te idiote iz škole i zabraniti upis u bilo koju srednju školu. Ostaviti ih da sa osnovnom školom rade najteze fizičke poslove ceo život, a ako krenu stranputicom zatvarati ih. Tu pomoći nema, roditelji ih nisu vaspitali na vreme i sad mogu da prave samo probleme.
- **Dečija prava koja su prenaduvana izazivaju ovakvo ponašanje.** Može im se jer sankcije ne postoje. Nema obaveza bez odgovornosti. Ovakva ponašanja su u prošlosti imala jasnu kriminalnu pozadinu, koja se oštro kažnjavala. Svakako granicu odgovornosti za maloletna lica treba pomeriti na 14 godina. Domovi, zatvor, "dobrovoljni rad"...ima načina.
- **Po meni su krivi psiholozi jer oni kao struka uvek okrivljuju nastavnike za maloletnu delikvenciju, i ništa značajno ne rade.**

Šta je onda «pravi razlog» za nemoralno ponašanje?

Bilo šta, ako se pokrene u pravom trenutku

Ko vrši zločine poslušnosti?

Bilo ko, ako mu se da dobro obrazloženje neophodnosti takve politike

Zastrašujuće, zar ne?

